

SPROG. Problemet er ikke, at dansk er truet; problemet er, at vi generelt er for dårlige til sprog. Der er behov for et større fokus på både dansk og fremmedsprog. Vi kan ikke forsvare, at hver femte elev forlader folkekolen som funktionel analfabet.

I Danmark er jeg født

AF RALF HEMMINGSEN, rektor,
Københavns Universitet
OG HANS SKOV CHRISTENSEN, adm.
direktør, Dansk Industri

kommentar

H.C. Andersen følte sig i 1850 kaldet til at skrive et fædrelanddigt. De første linier lyder: »I Danmark er jeg født, der har jeg hjemme/der har jeg rod, derfra min verden går«. H.C. Andersens motiv var angiveligt, midt i tidens nationale vækkelse, at understrege, at hans mange udlandsrejser ikke havde gjort ham rodløs og udansk.

»I Danmark er jeg født« er stadig dybt aktuel. Der raser for tiden en lignende debat, hvor det nationale og internationale af nogle fremstilles som hinandens modsætninger.

Debatten drejer sig om sprog. På det seneste har der været flere udmeldinger om, at det danske sprog er i fare, taber terræn eller lider af engelsk syge. Stærke kræfter arbejder for, at vi skal begrænse engelsk i danske virksomheder og ikke mindst på uddannelsesinstitutionerne. Ellers går den danske kulturarv tabt. Senest har man i regeringsgrundlaget kunne læse, at regeringen, med udgangspunkt i det allerede nedsatte sprogudvalgs arbejde, vil tage »konkrete initiativer, som yderligere kan styrke det danske sprog«. Lytter man til debatten, kan det være alt mellem en sproglov og en såkaldt sprogvotering.

Debatten er mildest talt uheldig. I det 21. århundrede udgør det nationale og internationale ikke hinandens modsætninger; de er tværtimod uløseligt forbundne. Derfor giver det ganske enkelt ikke mening at opfatte sprog som et nulsumsspil, hvor bedre engelskkundskaber »truer« dansk.

Virksomheder, der opererer ud fra Danmark, bevæger sig på et europæisk og globalt marked. Det samme gælder videnskaben.

Universiteter kan kun realisere deres mål om at klare sig i første geled, hvis de samarbejder med de bedste. Ellers risikerer vi, at forskere og forskningsmidler går i en bue uden om Danmark. Engelsk er ganske enkelt forskningens lingua franca. Begynder vi at skrive snørklede cirkulærer om, at alle udenlandske forskere skal beherske dansk, risikerer vi, at de aldrig slår sig ned i Danmark. Og vi har rigeligt med barrierer i forvejen, der afskrækker forskere og videnmedarbejdere fra at komme hertil. En sproglov eller en rigoristisk sprogvotering vil derfor være intet mindre end en national spændetrøje.

Ironisk nok vil spændetrøjen ikke engang kunne adressere det egentlige problem. Problemet er ikke, at dansk er truet; problemet er, at vi generelt er for dårlige til sprog. Det, der er behov for, er noget helt andet, nemlig et større fokus på både dansk og fremmedsprog. Dansk skal have et løft i folkeskolen. Vi kan simpelthen ikke forsvare, at hver femte elev forlader folkeskolen som funktionel analfabet.

Og så skal vi erkende, at vi er langt fra så gode til engelsk, som vi ofte bryster os af. Danske forskere og medarbejdere kan have stor gavn af at tilegne sig et mere formfuldendt engelsk. Derfor er det også tiltrængt, at faget engelsk har fået en mere prominent placering på skemaet efter gymnasiereformen.

Men vi skal også huske på, at vi bliver sprogligt forarmede, hvis engelsk ophøjes til det eneste fremmedsprog, vi mestrer – det er dog tilfældet nu, men efter gymnasie-reformen i 2005 har kun 42 procent af 1. g'erne tysk, i forhold til 64 procent i 2002. Fransk og andre sprogfag oplever en tilsvarende nedgang. Samtidig drister kun 6 procent af gymnasieeleverne sig til at vælge et tredje fremmedsprog.

Fremmedsprogenes deroute har både uheldige kulturelle og økonomiske konsekvenser. I globaliseringen er det en fordel at kvalificere sig i endnu et fremmedsprog og en anden kultur ved siden af den angelsaksiske. Desuden er det uholdbart, hvis vi mister evnen til at kommunikere på det sprog, som tales på vores største afsætningsmarkeder. Som DIs helt nye undersøgelse viser, er der behov for fremmedsproglige kompetencer i den globale økonomi.

Nelson Mandela sagde det bedst, da han sagde:

»If you talk to a man in a language he understands, that goes to his head.

If you talk to him in his own language that goes to his heart.«